

Lumír Brendl – 10 let od jeho rezignace na funkci předsedy SČF

26. dubna 2011, na počátku svého čtvrtého funkčního období, rezignoval na funkci předsedy Svazu českých filatelistů Lumír Brendl. Pro řadu sběratelů to bylo překvapení, znali ho jako dlouholetého zapáleného funkcionáře, a tak si nedovedli vysvětlit, co jej k tomuto kroku vedlo. Od té doby uplynulo rovných deset let, a to je možná dobrá příležitost se k věci vrátit.

FRANTIŠEK BENEŠ

S Lumírem Brendlem jsem se seznámil někdy v polovině osmdesátých let, bylo mi tehdy asi devěťadvacet, byl jsem čerstvě zaměstnán v POFISu a on mě oslovil, jestli bych se nechtěl víc angažovat ve Svazu filatelistů. Od počátku se ke mně choval velmi přátelsky, a i když byl o generaci starší, hned mi nabídl týkání a živě se zajímal o to, čím se zabývám, v práci i po ní (tehdy mi to nepřišlo divné a až po letech jsem si uvědomil, že možná nešlo o úplně bezelstný zájem). Zval mě na výstavy, kam jsem ho pak vozil a kde mi ukazoval, jak jurymani hodnotí exponáty, protože jsem podle něj měl předpoklady stát se aspirantem v Komisi jurymanů SČF. Později jsme mnoho let spolupracovali v redakční radě časopisu *Filatelie* i ve Svazu filatelistů, když jsem byl zvolen členem jeho předsednictva.

Lumíra Brendla jsem považoval za výjimečného člověka, líbilo se mi jeho přátelské, a přitom zdvořilé vystupování, jeho zájem o druhé, obdivoval jsem jeho znalost jazyků, literární schopnosti, působení na mezinárodní filatelistické scéně, a především mi bylo sympatické jeho zaměření na tematickou filatelii, což jsem považoval za výraz určité bezelstnosti v našem oboru, protože to v mých očích bylo na hony vzdáleno nějakému spekulování se známkami. Prostě jsem ho měl rád a říkal jsem si, jaké štěstí v SČF máme, když stojí v jeho čele. Proto jsem ho při každé příležitosti neochvějně podporoval, před každou valnou hromadou jsem lobboval za jeho zvolení a když něco potřeboval nebo mě o něco v rámci svazu požádal, považoval jsem za samozřejmé, že jsem mu bez řeči vyhověl.

V roce 2005 chtěl proti Brendlovi kandidovat na předsedu SČF znalec Pavel Pittermann. Ten v rámci předvolební kampaně upozornil, že v takzvaných Cibulkových seznamech je Lumír uveden jako agent StB, a to dokonce dvakrát. Brendl to rezolutně odmítl s tím, že je to pouhá pomluva. Pittermann ho tedy vyzval, aby přeložil lustrační osvědčení. To Brendl neudělal s odůvodněním, že by ho do valné hromady nestihl získat, a místo toho předložil sekretariátu SČF vlastnoručně napsané *čestné prohlášení*, že nikdy nebyl agentem ani spolupracovníkem StB. Pittermann se tím spokojil, ale poškodilo ho to, protože najednou vypadal, že se nepravdivou pomluvou pokusil znevážit svého protikandidáta. Toto čestné prohlášení jsem tehdy bral jako samozřejmě pravdivé a myslím, že stejně se na něj dával i další delegát valné hromady – v důsledku toho jsme Lumíra Brendla zvolili potřeptý předsedou SČF. Nepochyboval jsem, že to byla dobrá volba a ve výkonu funkce jsem ho nadále podporoval.

První varovné zabíklání jsem zaznamenal o tři roky později. To jsem byl členem organizačního výboru

Světové výstavy Praha 2008 a v rámci jejích příprav Brendl důrazně vystoupil s tím, že není možné přimout do čestného dvora výstavy exponát Ludvíka Pytlíčka. Dokonce v tomto smyslu prosadil přijetí usnesení předsednictva SČF. Důvod byl jednoznačný, někteří zahraniční vystavovatelé si dlouhodobě stěžovali, že jim Pytlíček prodal padělky známek a celistvostí, a prohlásili, že pokud bude vystavovat, oni se výstavy nezúčastní. Brendl zastával významné funkce v mezinárodním filatelistickém hnutí, byl ředitelem Světové filatelistické federace a samozřejmě neměl zájem, aby byla výstava (a s ní i SČF) poškozena Pytlíčkovými podvody, a tak se stal doslova hlavním praporečnickem úsilí, aby tento vystavovatel na Pragu nebyl přijat. Já – a myslím, že i celý organizační výbor – jsem to bral jako hotovou věc. A pak najednou přišel dopis od generální ředitelky České pošty Marcely Hrdé, v němž vyzvala organizační výbor výstavy, aby Pytlíčkův exponát do čestného dvora přijal. Jako důvod uvedla, že ji o to požádal předseda SČF Lumír Brendl, jehož dopis ke svému sdělení přiložila. To bylo velké překvapení – Lumír nám o tom nic neřekl, naopak přijetí jasně odmítl, a najednou za zády předsednictva SČF otočil o 180 stupňů a přijetí prosazoval? První, co mě napadlo (a jistě nejen mě), bylo, že Pytlíček na Lumíra něco vyštouřal a trochu ho k sepsání dopisu přitlačil. Co to ale mohlo být, jsem nevěděl. Přes přání Brendla i Hrdé však organizační výbor Pytlíčkův exponát nepřijal.

V letech 2009 a 2010 se nedalo přehlédnout, že Lumír ochabl v některých aktivitách, jimž se dosud pravidelně věnoval. Neinformoval předsednictvo SČF o novinkách z Komise pro přípravu emisního plánu, v níž SČF zastupoval, a dokonce se nezúčastnil ani jejího jednání. Neúčastnil se ani několika akcí pořádaných Českou poštou – například v Poštovním muzeu –, na něž byl jako předseda SČF pozván (naproti tomu se zúčastňoval akcí pořádaných L. Pytlíčkem). Přičítal jsem to jeho únavě, přece jen mu bylo už pětasedmdesát, a tak jsem před další valnou hromadou ve *Filatelii* 11/2010 uveřejnil otevřený dopis určený delegátům, v němž jsem navrhl, aby byl předsedou SČF zvolen dosavadní místopředseda Walter Müller, a Lumír aby byl za své zásluhy o svaz zvolen předsedou čestným. Nebylo to nic platné, o měsíc později byl Brendl zvolen počtvrté předsedou SČF a mně přišel dopis, o jehož obsahu jsem Lumírovi koncem března 2011 považoval za nutné napsat:

*„Milý Lumíre, obracím se na Tebe v citlivé věci, která mě poněkud uvádí do rozpaků. Oč jde: Když jsem před loňskou valnou hromadou otiskl v časopisu *Filatelie* svůj názor ve věci volby nového předsedy SČF, s tím, že se domnívám, že bys za své nepochybné zásluhy o svaz měl být zvolen jeho čestným předsedou, obdržel jsem*

jednu velmi nesouhlasnou reakci. Pisatel se v ní rázně ohradil proti takovému návrhu, a to s tvrzením, že by šlo o plivnutí do tváře obětem předchozího totalitního režimu. Domnívá se totiž, že jsi měl být agentem státní bezpečnosti (nebo něčím podobným). To jsem považoval za naprosto nepravdivé, už proto, že vím, že ses k tomu na půdě svazu již dříve písemně vyjádřil a takové obvinění jednoznačně odmítl. Proto jsem tomuto tvrzení nevěnoval žádnou pozornost.

Nyní mě ale tento člověk oslovil znovu s tím, že mi chce předat v této věci kopie archivních materiálů, které prý má k dispozici. Nemám zájem se o takových věcech nic dozvídat, proto jsem mu popravdě odpověděl, že v současné době nemám na věc čas, protože odjíždím na měsíc do zahraničí.

K mému překvapení mi však poslal nějaký doklad z Ústavu pro studium totalitních režimů, archivu bezpečnostních složek, kde – doufám omylem či lživě – jsi skutečně uveden jako agent III. odboru 1. oddělení StB v Plzni, pod krycím jménem Pavel (a to vícekrát, což by znamenalo, že bylo vedeno delší dobu). Považoval jsem to za padělek, ale nedalo mi to a zkusil se podívat na internet – ty údaje tam bohužel byly. Nejde přitom o pochybné Cibulkovy seznamy, ale o web oficiální státní instituce zřízené k účelu bádání v této oblasti.

Pisatel mi dále sdělil, že má k dispozici materiály dokládající, že existují lidé, kterým prý bylo v důsledku toho ublíženo. Znáám tvou povahu a považují to za zcela vyloučené. S touto věcí proto nechci nijak souviset a je mi nanejvýš nepříjemné, že se na mě vůbec obrátil. Za normálních okolností bych to prostě hodil za hlavu a ani se ti o tom nezmiňoval. Po zkušenosti z nedávné doby, kdy se ukázalo, že naprosto lživé informace, které o mě píše web Infofila (poté, co zveřejnil natřikrát chválu na L. Pytlíčka není těžké poznat, odkud vítr vane), posloužily některým osobám ve snaze zrušit Komisi zalců SČF, jsem si uvědomil, že není vyloučeno, že podobnou lživou kampaň může někdo rozpoutat i proti tobě. Může použít Infofilu, která je zřejmě ochotna zveřejnit cokoli, nebo jiný web – možností je dnes mnoho.

Sám se proti snaze zrušit Komisi zalců ohradím rázně v dubnové Filatelii a příslušný text v nejbližších dnech s předstihem zveřejním i na její webové stránce.

Normálně bych tě o této podivné záležitosti informoval osobně, protože však k tomu nemám možnost – pro cestu do ciziny se nemohu zúčastnit dubnového zasedání P-SČF – sděluji ti to alespoň takto, abys mohl podniknout příslušné kroky na vymazání svého jména z takových oficiálních seznamů. Je totiž samozřejmé, že dokud tam bude uvedeno, může se někdo snažit poměrně snadno diskreditovat nejen tebe, ale i SČF, u nás i v zahraničí – což by po tvé mnohaleté práci bylo nanejvýš nepříjemné a nespravedlivé.

S filatelistickým pozdravem František Beneš“

O měsíc později L. Brendl rezignoval na funkci předsedy SČF a místo něj byl předsedou zvolen W. Müller.

Jak jsem ve svém dopisu zmínil, na internetu jsem vyhledal dokonce tři záznamy o evidování L. Brendla, s odpovídajícím datem narození a krycím jménem Pavel, s jasným označením „A“, tedy žádná zájmová osoba, žádný kandidát tajné spolupráce, ale agent...

Protokol	Název	Rozsah	Zaveden dne	Registrující útvar	Registrační číslo	Archivní číslo	Krycí jméno	Přijetí (název)	Jméno narození	Datum narození (dd.mmm.rrrr)
Archivní protokol operativních svazků	10147-13467	31.10.1968	SEO KS SMB Píseň	12550	10755	Eda	Brendl	Lumír	08.03.1935	
Archivní protokol svazků spolupracovníků	13468-17694	30.03.1981	SEO KS SMB Píseň	22842/3	17340	Pavel	Brendl	Lumír	08.03.1935	
Protokol registrace svazků agenturního a konfrazovéhoho rozpracování	22306-22655	19.11.1979	SEO KS SMB Píseň	22842		Pavel	Brendl	Lumír	08.03.1935	
Archivní protokol agenturních svazků a spsů spolupracovníků	989043-1023314	09.09.1999	OASIS MV ČR	22842	1019645	Pavel	Brendl	Lumír	08.03.1935	
Archivní protokol operativních svazků ZSGS/ČSLA	04982-09897	25.04.1972	ZSGS/ČSLA		7448		Brendl	Lumír	08.03.1935	

Tabulka z www.abscr.cz/jmenne-evidence/

V té době jsem sbíral podklady pro seriál článků o osudech znalce Rudolfa Gilberta. Řada z nich (zejména o jeho činnosti za protektorátu a po osvobození) se nacházela v archivech v Praze, a já využil příležitosti a požádal o možnost nahlédnout i do spisů týkajících se Lumíra Brendla – pokud takové existují. Ukázalo se, že ano, a to v Archivu bezpečnostních složek (ABS) v Praze 3, na Žižkově. O obsahu spisu, který mi tady předložili, si nejlépe uděláte představu z několika ukázek.

Ing. B R E N D L Lumír
Jméno a příjmení osoby

Ing. B R E N D L Lumír
Jméno a příjmení osoby

Datum narození 8. 3. 1935

Rodné číslo

Název objektu:
Druh trestného činu:

Adresa objektu:
Místo trestného činu:

11. čer. 19. Plzeň

Registrační číslo	Druh svazku - spis	Útvar, odbor oddělení	Datum
22842	AGENT	11. čer. 19. Plzeň	2. 8. 35

TS je uznávaným odborníkem na úseku filatelie, z toho důvodu dovede navazovat styk s lidmi. Lze z této skutečnosti vycházet i při plnění některých StB úkolů.

Ke spolupráci s orgány StB byl získán původně 29.6. 1966 jako informátor pracovníky 2. odboru I. oddělení na dobrovolném základě do problematiky přeshraničních styků. Vzhledem ke ztrátě možnosti do hlavní problematiky USA a ke skutečnosti, že byl rovněž řízen pracovníky StB Suchý, který byl propuštěn ze SNB byl v roce 1972 TS uložen.

V roce 1980 byl kontaktován pracovníky XI. S SNB PRAHA a plnil úkoly ve směru kontroly mezinárodní filatelistické výstavy v Praze. Jednalo se o krátkodobý úkol, který TS plnil velmi dobře. Z toho důvodu s ním byl navázán styk pracovníky III. odboru a dne 22.8. 1980 s ním byla spolupráce obnovena.

TS PAVEL do současné doby plnil hlavní úkoly ve směru kontroly a rozpracování vedených praviceových osob Kohout, Gunstbergová a Halíř. Prověřoval jejich činnost a styky na pracovišti, prověřovala rovněž jejich vazby do KS. Dále plní úkoly do Akce Stiháč, která je vedena po linii II. odboru. Na základě jím předaných poznatků byl prověřován spis PO REDAKTOR, který byl vzhledem zájmu II. odboru uložen. Dále předával poznatky kriminálního charakteru, které byly postupovány na OHK. Prověřován byl D. ROMANEM, pramenem NÁKUP, vždy s kladným výsledkem. Nebyly zjištěny poznatky o dekonspiraci PAVLA. Intervence v jeho prospěch nebyly prováděny. Rozpory nebo nevyjasněné okolnosti

Brendl byl „uložen“ (byla s ním přerušena spolupráce). Zřejmě se ale osvědčil, protože při opětovném navázání spolupráce je označován už jako „TS“, tedy *tajný spolupracovník StB* s novým krycím jménem „Pavel“. Spolupráci s ním státní bezpečnost obnovila „před mezinárodní filatelistickou výstavou v Praze“ (zřejmě PRAGA 1978), a plnění úkolů v souvislosti s ní hodnotila jako velmi dobré. Na základě toho s ním StB 22. 8. 1980 spolupráci obnovila zcela a Lumír Brendl vlastnoručně sepsal a podepsal nový vazací akt, který je součástí spisu. Součástí jednoho z dochovaných zápisů jsou i konkrétní udání na několik „praviceových“ osob, o nichž Brendl referoval a další informace měl opatřit v budoucnu. Rukou psaná poznámka ppr. Špitálníka uvádí, že Brendl je „od 2. 3. 1988 využíván jako *poziční agent*“.

Poznámka na deskách spisu uvádí, že obsahuje 236 stran a aktivní byl ještě v létě 1989 – to je zřejmě důvodem, proč nebyl skartován a dochoval se. Vyplyvá z toho, že Lumír Brendl pro StB donášel až

do konce komunistického režimu...

Aby bylo jasno – já si o motivacích L. Brendla ke spolupráci s StB (a to ke spolupráci postupně navázané opakovaně, dokonce třikrát, a trvající od poloviny šedesátých skoro do konce osmdesátých let) netroufám spekulovat. Možná ho vydírali, možná zastrašili, možná si myslel, že dělá dobrou věc... Samozřejmě mi vadí, že „s pochvalou“ ze strany STB pracoval i mezi námi filatelisty, ale „neměli jsme obuté jeho boty“, a tak si nedovedeme představit, jaké okolnosti tenhle úsek jeho života provázely.

Co mi vadí je, že nám všem do očí lhal. Že vlastnoručně sepsal a podepsal čestné prohlášení, na jehož základě byl opět zvolen předsedou SČF, a nečestně tak zvítězil nad svým protikandidátem Pavlem Pittermannem. O tom si jako o znalci můžeme myslet leccos, ale neoddiskutovatelnou skutečností je, že to byl zapálený sběratel, propagátor a organizátor filatelie, který po funkci předsedy SČF toužil a kdyby Brendl před valnou hromadou nepodváděl a nelhal, Pavel Pittermann by ji získal. Pittermann byl přitom skutečnou obětí komunistického režimu, který mu po roce 1969 zničil kus života a poškodil i jeho rodinu. A dávno po revoluci, kdy chtěl konečně dosáhnout postavení, o němž se domníval, že si jej zasloužil, nad ním zvítězil udavač a dlouholetý agent StB, dokonale maskovaný jako slušný člověk...

A to je tedy konec smutného příběhu, který před deseti lety skončil rezignací Lumíra Brendla na funkci předsedy SČF.

PS: Domnívám se, že informace z archivu ABS už tři roky přede mnou vypátral Ludvík Pytlíček, a právě to bylo důvodem, proč se Brendl v roce 2008 z jeho úhlavního odpůrce stal jeho hlavním zastáncem a propagátorem...

SEZNAM DOKUMENTŮ

ve svazku — spisu registrační číslo

Poř. číslo	Označení písemnosti (čj. o čem, o kom, pojednává)	Písemnost zařazena na str.
91.	Návrh na výjezd do ju- goslavi, stanovisko	201-204
92.	Luska TS a souvislosti se schůzkou pro ST.	205-206
93.	Vyhodnocení TS za rok 1988	207-209
94.	Záznamy o schůzce	210-211
95.	Materiál k zřeteli PRAGA 88 - styk TS	212-222

Ze spisu vyplývá, že StB Brendla pro spolupráci získala už v polovině šedesátých let. Důstojníci StB major Antonín Svoboda a major Václav Rejřf, kteří měli zhodnotit, zda se L. Brendl hodí pro budoucí spolupráci, o něm v roce 1963 uvedli, že je to „bystrý, pracovitý a schopný chlapec“, který „umí s lidmi velice vhodně jednat“ a bylo by možné ho využívat „jako ilegalistu, nebo k plnění krátkodobých úkolů v zájmových státech“. Po navázání spolupráce je Brendl v zápisech označován jako *informátor StB* s krycím jménem „Eda“. O jeho činnosti v 60. letech ve spisu mnoho podrobností obsaženo není – doklady jsou buď uloženy jinde, nebo byly skartovány. Potkalo ho totiž nečekané štěstí – jak ze záznamů vyplývá, jeho řídicí orgán důstojník Suchý byl po roce 1969 z StB propuštěn a